

De Kapel van O.L.Vrouw van Veertienbunder te Blasveld.

't Vaartland

DRIEMAANDELIJKS TIJDSCHRIFT VAN DE HEEMKUNDIGE KRING VAN HET VAARTLAND

1974 ● 2e JAARGANG ● Nr 1

HEEMKUNDIGE KRING VAN HET VAARTLAND v.z.w.

Raad van Beheer :

Voorzitter : Jos DE KEERSMAECKER, Mechelse Steenweg 319, 2662 Blaasveld
Ondervoorzitter : Louis GOVAERTS, Mechelse Steenweg 20, 2662 Blaasveld
Sekretaris : Louis SCHURMANS, Stationsstraat 3, 2660 Willebroek
Penningmeester : Jules SCHEERS, Mechelse Steenweg 315, 2662 Blaasveld
Onthaal : Jeannine DE SCHEPPER, Dorpstraat 1, 2661 Heindonk
Redaktiesekretaris : Karel DE DECKER, Vaartstraat 19, 2660 Willebroek
Feestleider : Gilbert HEYVAERTS, Rodenbachlaan 14, 2920 Kapelle-op-den-Bos
Leden : Armand DE BONDT, Broekstraat 70, 2662 Blaasveld
Tony DE HERDT, Dr Persoonslaan 36, 2660 Willebroek
Jan DE WIT, Tisseltbaan 13, 2801 Heffen
Marcel FRANCKAERTS, E. Vanderveldestraat 45, 2660 Willebroek
Maria GOOSSENS, Vaartstraat 19, 2660 Willebroek
Theo HUYS, Venusstraat 22, 2662 Blaasveld
Frans HUYSMANS, Hoogstraat 56, 2668 Tisselt
Marcel JANSSENS, Dendermondse steenweg 121, 2660 Willebroek
Flor JORDAENS, Kerkstraat 62, 2658 Ruisbroek
Tine RABHOOY, Dr Persoonslaan 36, 2660 Willebroek
Flor SEGERS, Eikerlandstraat 20, 2658 Ruisbroek
Hendrik VAN DE VEN, Westdijk 21, 2920 Kapelle-op-den-Bos
Hugo VAN HOOLST, Mechelse Steenweg 341, 2662 Blaasveld
Jacqui VAN LAER, Marktplein 22, 2920 Kapelle-op-den-Bos
Piet VAN ROY, Mechelse steenweg 204, Kapelle-op-den-Bos

Feestkomitee :

Feestleider : Gilbert HEYVAERTS, Kapelle-op-den-Bos
Leden : Maria GOOSSENS, Willebroek
Frans HUYSMANS, Tisselt
Louis SCHURMANS, Willebroek
Jacqui VAN LAER, Kapelle-op-den-Bos
Piet VAN ROY, Kapelle-op-den-Bos

Publiciteit : Voor alle publiciteit in «'t Vaartland», tijdschrift van de Heemkundige Kring van het Vaartland, richt men zich liefst tot
Gilbert HEYVAERTS
A. Rodenbachlaan 14 - 2920 Kapelle-op-den-Bos
Tel. : (015) 719 24

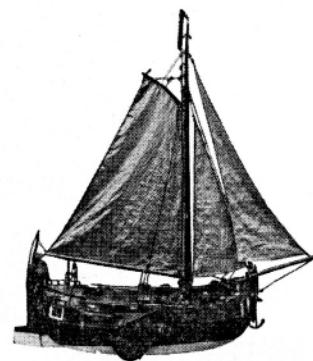
't VAARTLAND

Driemaandelijks tijdschrift van de Heemkundige Kring van het Vaartland, v.z.w.
Jaarabonnement : 150 fr. Over te schrijven op postrekening 000-0927575-61 van de Heemkundige Kring van het Vaartland te Willebroek.
Alle korrespondentie omtrent het blad is te richten aan Karel DE DECKER, Redaktiesekretaris, Vaartstraat 19, 2660 Willebroek, Tel. : (03) 86 77 07.
Prijs van dit nummer : 50 fr.

'T VAARTLAND

INHOUDSTAFEL 1973

Karel DE DECKER	Blz.
15 Jaar «Vaartland» in pers en publikaties	6
Omtrent Tisselt	16
Hendrik Van de Ven 60 !	38
De Willebroekenaars drinken pint en pot en vat... ..	41
Het bierverbruik te Tisselt	55
Willebroekse herbergen waren als pest... ..	56
Vaertwel Filip Van Elcke	57
Eén jaar «Vaartland»	72
Tony DE HERDT	
Louis De Naeyer en zijn fabrieken De Boerenkrijg in Willebroek	14 70
Jos DE KEERSMAECKER	
Wat betekent de naam Blaasveld ? Kweddelen in de Blaasveldse taveernen in de jaren 1700	15 53
Blaasveld en het Vaartland onder het Franse schrikbewind	59
Naklank en verantwoording	69
Jan DE WIT	
Agrarische toestanden langs de vaart Het herbergleven te Blaasveld	18 46
De beroerde tijd te Heffen	57
Tine RABHOOG	
Louis De Naeyer en zijn fabrieken Mijn geboortehuis	14 42
Louis SCHURMANS	
Omtrent het Brouwerijmuseum	41
Eugeen VAN DEN BROECK	
De opdracht kwam te laat	33
Hendrik VAN DE VEN	
De Willebroekse vaart, geschiedkundig overzicht	6
Situering van de «Willebroekse vaart» en Brusselse Haven in ruimer verband	12
De vermaarde Eternit-fabrieken	19
Een praatje over : schipmest, lossers, kazjoebere en kooltjesziften	21
De scheepvaart op de vaart	34
De industrialisering langs de Willebroekse vaart	36
Met Miel van «Kuipers Nelles» verdween het laatste kuipersbedrijf in ons gewest	44
Kapelle-op-den-Bos en de Boerenkrijg	57

WIJ VAREN VERDER !

Wij varen in geel ! In een gloednieuw kledje ! In een kledje dat wij vier nummers lang willen bewaren !

Wij hebben het oranje van verleden jaar naast ons gelegd. Wij hebben «geleerd» en ook een beetje «geleden». En ondervonden dat niet iedereen met graagte 150 franken spendeert in een driemaandelijks tijdschrift, dat er enkel en alleen op uit is, om al dat populaire, om al dat geschiedkundige en al dat heemrijke, in een eigen streekgebonden «podium» te groeperen. In een podium dat wij «'t Vaartland» hebben genoemd. In een podium dat wij — omwille van dat zo grote tekort aan publieke belangstelling en dat zo laakbare gebrek aan interesse vanwege bepaalde gemeentebesturen... — enkel door middel van publiciteit in leven kunnen houden... Want er zijn plannen geweest, om op een kleiner formaat over te schakelen. Er is sprake geweest papier-van-minder-kwaliteit te gebruiken. Er werd zelfs voorgesteld slechts twee nummers per jaar uit te geven.

Persoonlijk waren wij tegen dit alles, omdat wij, via de heer gouverneur van de provincie Antwerpen, VTB-voorzitter Jozef van Overstraeten, Bokrijk-Konservator Dr Jozef Weyns, Postiljonstem Jan Lambin, alsmede via tal van anderen-met-een-bevoegde-stem vernamen, dat «'t Vaartland», qua inhoud en presentatie, een voorbeeld als heemblad was...

Een heemblad dat wij, niet alleen zo willen houden, maar nog beter willen doen worden...

Vandaar die publiciteit.

Die velen misschien zal verrassen. Maar waarmee wij toch moeten leven. En waarvoor wij Louis Schurmans en Gilbert Heyvaerts, onze feestleider en verantwoordelijke omdat het ten slotte zij zijn geweest, die deze «MODERNE MECENASSEN» warm hebben weten te maken voor deze «goede zaak». Voor deze «heemkundige zaak», die voorheen reeds de financiële belangstelling kreeg vanwege de gemeentebesturen van Heffen, Kapelle-op-den-Bos, Ramsdonk en Willebroek.

Ondanks dit alles varen wij verder. Met publiciteit in de mast, maar met wind in de zeilen !

Mogen wij vragen dat U van uw kant, aan al die adverteerders zult denken. En eventueel ook aan hen, die nog geen lid zijn, maar die misschien, zeer binnenkort, onze rangen zullen vervoegen...

Dank zij uw hulp, kunnen wij het zeer ver brengen...

Karel DE DECKER
Redaktiesekretaris

Voor een mooie ingerichte keuken

VRAAG EENS PRIJS AAN

ILWA-keukens

- alle kombinatiemogelijkheden
- perfecte afwerking
- gratis prijsopgave
- verdelers over gans België

TEL. (03) 86 60 25

SCHOOLSTRAAT 9

R u i s b r o e k - S a u v e g a r d e

**DE
BOERENKRIJG
ZOALS
FRANS
VAN DEN STORME
DIE
VOOR ONS
HEEFT
GEZIEN**

Zaterdag 22 december 1973 was voor de Heemkundige Kring van het Vaartland de grote dag! De dag, waarnaar wij allen verlangden. Niet alleen omdat hij voor ons een eerste jaar vol stuntelig gezette pasjes afsloot, maar evenzeer omdat hij ons de academische zitting bracht, waarop ons alles omtrent de Boerenkrijg, nog eens lekker zou worden verteld.

En het is deze vaststelling, deze zo glorieuze vertelling, die wij U hiernaast integraal presenteren. Zonder die speelse aksenten en die vurigheid evenwel, die door de heer Frans Van den Storme in dit zo fel geladen artikel werden gelegd.

Ons openbaar applaus voor die man, die ons dit allemaal vertelde. En onze dankbare groet aan het adres van die vele strijders uit dat zo tragische verhaal, dat men later de Boerenkrijg heeft genoemd...

De Redactie

Als illustraties geven wij hierbij bovenaan «De verstoorde kerkdienst»; in het midden «Een gevecht tussen boeren en Fransen» en helemaal onderaan «Boeren worden terechtgesteld». Naar gekleurde foto's van een rekonstruktie in 1898. Cliché's uit «Overmere, dorp van de Boerenkrijg», door F. Penne (Vlaamse Toeristische Bibliotheek, 1964).

Wij zijn hier samen gekomen om de 175ste verjaring van de Boerenkrijg te herdenken.

Dit is geen jaarlijkse dodenherdenking, zoals onze generatie die kent voor de slachtoffers van de twee wereldoorlogen. Het is inderdaad maar bij zeldzame gelegenheden dat ons volk de strijd herdenkt, die enkele duizenden boerenjongens, 175 jaar geleden, hebben uitgevochten tegen het Franse bezettingsleger.

Niemand van ons heeft de mannen gekend, die aan de strijd hebben deelgenomen en die er in gevallen zijn. Enkele namen zijn gekend, maar de meeste zijn vergeten en ook de levende traditie over hun persoonlijkheid, hun voorkomen, hun karakter, hun doen en laten is uitgestorven.

Maar omdat wij tot dezelfde volksgemeenschap behoren en het leven van een volk verder reikt in het verleden en in de toekomst dan het leven van één generatie, voelen wij de plicht de gedachtenis levendig te houden aan hen die vielen in de strijd voor ons volk — en tevens ons te bezinnen over de idealen waarvoor ze hebben gestreden.

De Boerenkrijg was een vrijheidsstrijd van en voor ons volk.

Iedereen kent de zinspreuk : «voor outer en heerd» waaronder de strijd van 1798 werd gevoerd. Zij symboliseert op treffende wijze de twee-eenheid van die idealen : het volk eiste de geestelijke vrijheid voor zijn godsdienstbeleving én het behoud van zijn eigen persoonlijkheid als volk.

Deze waarden immers dreigden te worden verstikt door de Franse overheersing. De vrije en openlijke godsdienstbeleving werd onmogelijk gemaakt. Kerken werden gesloten, priesters vervolgd, alle godsdienstuiting verboden en streng gestraft. En zulks niettegenstaande de plechtige en schoon-schijnende «Verklaring van de rechten van de mens en de burger» die door de Franse Nationale Vergadering was geproclameerd als de principes van hun grondwet. Artikel 10 van deze Verklaring luidt :

«Niemand mag om zijn opvattingen, zelfs religieuze, verontrust worden ,op voorwaarde dat de uiting ervan de openbare orde niet stoort».

Wat velen van onze generatie ook mogen denken over God en godsdienst, niemand zal durven loochenen dat godsdienstbeleving een essentieel menselijk recht is ; wat trouwens is herhaald in de «Verklaring van de rechten van de mens» in 1948, onderschreven en geratificeerd door de lidstaten van de Verenigde Naties (art. 18).

Maar er waren nog andere hete hangijzers. Ons volk werd bedreigd in zijn bestaan als volk. Ons land werd ingepalmd om de eenvoudige reden dat Frankrijk zijn grondgebied wilde uitbreiden en zijn grens verleggen tot aan de Rijn. Die «aanhechting» zelf was ten andere een schijnheiligheid : ons land werd niet als een volwaardig Frans gewest behandeld, maar als een koloniaal wingewest uitgebuit en leeggeroofd. Opeisingen, zware belastingen en waardeloos papieren geld in de vorm van assignaten drukten op onze economie en werden als bittere armoe aan gevoeld na de betrekkelijke welvaart die onze gewesten hadden gekend in de XVIIIe eeuw. Vele kunstschaten werden naar Frankrijk gesleept — en zijn nooit teruggekeerd.

En dan was er de verfransingspolitiek. 13 Oktober 1795 verschijnt een besluit, waarbij het Frans als officiële taal voor al de plaatselijke besturen opgedrongen werd. Later zal men bevelen dat de openbare akten, ook onder private personen, in de Franse taal moesten worden geschreven. En enige jaren daarna duldde men zelfs niet meer dat nieuwsbladen in het Nederlands verschenen, zonder bijvoeging van een Franse vertaling. Van de schoolonderwijzers, zowel op het platteland als in de steden, werd gevorderd dat ze de Franse taal bij voorkeur aan de kinderen zouden leren. Een grovere aanslag op onze volkstaal is nooit gepleegd. De Franse bezetter hoopte door deze maatregelen het Nederlands als cultuurtaal in onze gewesten

te zien verdwijnen. Een nationale, volkse kunst was in die atmosfeer totaal onleefbaar.

De wet op de conscriptie heeft dan het vuur aan de lont gestoken. 5 September 1798 werd een wet afgekondigd, waardoor alle jonge mannen tussen 20 en 25 jaar verplicht werden dienst te nemen in het Franse leger. Rekening houdend met het feit dat in de Nederlanden nooit verplichte legerdienst had bestaan, begrijpen we dat de verbittering hier een punt had bereikt, waarvan men niet kan terugkeren.

De mannen grepen naar de wapens om hun eigen aard en land te verdedigen liever dan in de dienst te staan van de verdrukker van hun volk en naar andere landen gestuurd te worden om daar eveneens hetzelfde juk op de schouders van anderen te leggen.

Ook Brabant en in belangrijke mate Klein-Brabant heeft actief deelgenomen aan die strijd.

Wij weten allen dat het gewapend verzet iets te vroeg is begonnen op 12 oktober 1798 te Overmere, door een incident waarbij de goederen van een boer werden in beslag genomen.

Het verzet, dat al lang smeulde onder de as is dan plots uitgebroken tot een hoog opblaiende brand. Met klokgelui en hoorngetoet werden de mannen opgeroepen om de wapens op te nemen «voor outer en heerd». Men hoopte op hulp van Engeland en van Oostenrijk. Er is dan inderdaad een poging geweest tot ontschepping vanwege Engeland. Die poging is mislukt. Maar het bombarderen van de kustgebieden door de Engelse vloot bleef voor de Fransen een dreiging en voor de Boerenopstand een hart onder de riem.

De Boerenkrijg is dan een volksopstand geworden in de letterlijke zin van het woord. Hij was volks van de basis tot de top : in zijn strijders, in zijn methoden en doelstellingen. De overgrote meerderheid van de strijders waren volksjongens, meestal zelfs van het platteland. Hun leiders waren

volksverbonden mannen, die met hun volk leefden en al hun verzuchtingen hebben gevoeld. Het ideaal waarvoor ze stredden was volks : het behoud nl. van de eigen persoonlijkheid van hun volk als volk.

Dat door en door volks karakter van hun strijd zal tegelijkertijd zijn grootheid en zijn zwakheid zijn. Ze hebben niet de grote leider gekend die op kritieke ogenblikken het lot van een volk kan in handen nemen. Er was geen Artevelde onder hen. Een getraind officierenkader heeft ontbroken, waardoor strategische fouten begaan werden.

Maar wij mogen ons oordeel over mensen en daden niet laten beïnvloeden door politiek of militair sukses. Zedelijke en menselijke grootheid zijn niet het resultaat van applaus en politieke macht, maar worden in de eerste plaats gemeten aan de zuiverheid van de motieven en de moed waarmee het ideaal wordt nagestreefd.

Een zuiver ideaal en eerlijke moed zullen de grootheid blijven van de Boerenkrijgers. Het werd een spontane, gewapende verzets-aktie. De kerkdeuren werden geopend, de vrijheidsbomen omgehekt, de plakaten van de conscriptie afgescheurd.

De man die het strategisch beleid in het Vlaanderse en Klein-Brabant zal voeren is Emmanuel-Benedikt Rollier, die vanwege de Oostenrijkse regering een benoeming tot generaal had ontvangen. Van al de Boerenleiders zou hij als de begaafdste en de onvervaardste strateeg de operaties leiden in deze streken. Hij werd een figuur die nog tot de verbeelding spreekt.

Zijn plan was het Dendermonde bezet te houden en zo de verbinding met het Waasland en de Engelse troepen te verzekeren. Toen deze stelling onhoudbaar bleek, concentreerde hij alles op Klein-Brabant.

5 November 1798 wordt de beslissende slag geleverd in Klein-Brabant. Langs verschillende zijden rukken de Fransen op en eer

het avond wordt staat heel de streek in lichtelaaie. Bornem houdt het langst stand, maar de weerzinwekkende misdaden hier door de Fransen gepleegd, zouden zelfs in Parijs de verontwaardiging van de regering wekken. Overal : in Willebroek en Klein-Willebroek, in de vlakte van Hingene, in Blaasveld en in Tisselt worden verbitterde gevechten geleverd. Maar het Boerenleger is niet bestand tegen de met artillerie gewapende Franse overmacht. Bornem wordt na een hardnekkige strijd door de Fransen ingenomen en wie kan ontsnappen vlucht naar het Boerenleger in de Kempen. Daar wordt de strijd nog voortgezet maar op 5 december heeft de beslissende en laatste veldslag plaats bij Hasselt. Het Boerenleger werd er verslagen.

Daarmee was, militair gesproken, een einde gesteld aan de guerilla, die de Boerenkrijg is geweest.

Maar een nederlaag op het slagveld is geen morele nederlaag — en zeker nog niet de ondergang van een volk.

De geestelijke weerbaarheid van ons volk bleef onaangetast. Het is waar : jarenlang heeft men over de Boerenkrijg gezwegen, alsof men er zich over schaamde. Ook het officiële België heeft in de eerste jaren van zijn bestaan misprijzend neergekeken op die «brigands» zoals de Fransen ze hadden gescholden. En hier moeten we vader Conscience dan toch recht laten wedervaren, want het is door zijn boek «De Boerenkrijg» dat er een kentering ten gunste is gekomen in de waardering van de Boerenkrijg.

Onze herdenking vandaag van een strijd, ook van een gewapende strijd, is geen verheerlijking van geweld, maar een eerbiedig neerbuigen voor hen, die meenden dat er hogere waarden bestaan dan het eigen leven, en die niet gearzeld hebben hun leven in de weegschaal te werpen voor het behoud van die waarden.

Er was trouwens op dat ogenblik geen ander middel dan geweld. Er waren geen democrati-

sche instellingen, waardoor een politieke oppositie mogelijk zou zijn. Wel hadden er verkiezingen plaats gehad over de goedkeuring van de aanhechting bij Frankrijk. Maar de kiezers waren netjes uitgezuiverd. Alleen wie de eed had afgelegd van haat tegen het koningschap mocht aan de verkiezingen deelnemen. Elk zinnig mens verstaat dat dit een karikatuur van vrije verkiezing was en een komedie waarin de organisatoren zelf niet geloofden. Er was ook geen vrije pers die de tolk had kunnen zijn van een vrije meningsuiting. Uiteindelijk bleef er die mannen niets anders over dan de zeis en het geweer.

Het is van onzentwege een gebaar van piëteit deze mensen te gedenken. Op hen is de spreuk uit het boek van Machabeus van toepassing : «zij stierven voor hun volk en voor alles wat hun heilig was». Onze hulde mogen we dan beleven als een geestelijke vereniging met deze mannen, die eenvoudige mensen waren, maar met een groot hart.

Wij hopen dat er nooit meer oorlog kome en dat nooit nog de conflicten worden opgelost door wapens en geweld. Maar «vrede» betekent nog meer dan het neerleggen van de wapens, Vrede is een positieve waarde, die aan ons leven een bredere dimensie zou moeten geven dan alleen maar een hoger inkomen en meer geraffineerd comfort.

Voor de vrede die betekent : menselijke vrijheid en menselijke waardigheid hebben de jongens uit de Boerenkrijg gestreden.

Als onze rijke generatie in haar patrimonium het geestelijk erfdeel wil bewaren van de zieleadel van die eenvoudige boerenjongens, dan zal hun offer niet vergeefs geweest zijn en dan zullen hun idealen blijven voortleven in ons volk.

Dan zal ons Vlaamse volk zijn plaats innemen tussen de Europese volkeren als een welvarend volk, als een vrij volk, als een volk met een edele ziel.

Frans Van den Storme

PETRUS TROCH

«Nonkel van Lier», zo heb ik hem in de familie steeds horen noemen. En als er over hem werd gesproken was het met eerbied, haast met een heilige schroom. In de grote woonplaats bij grootmoeder hing zijn groot portret (een lithografie aangeboden door het onderwijzend personeel der lagere scholen in de provincie Antwerpen in 1876). Als kind heb ik vaak naar dat portret gekeken, met ontzag en bewondering. Nonkel van Lier stond er in al zijn glorie. Een imposante figuur : kaarsrecht, in uniform van ridder in de Leopoldsorde, het ereteken op de borst, de steek in de linkerhand, de sabel aan de zijde. Vooral die steek en die sabel intrigeerden mij. Hij had iets napoleon-achtig, vond ik. De trots van ons familie, antwoordde grootmoeder telkens ik haar om uitleg vroeg over die vreemde verschijning.

Nonkel van Lier heette eigenlijk Petrus Troch. Hij was de ongehuwde oom van mijn grootvader langs moeders kant, Jan-Hendrik Troch (die te Tisselt «ondermeester» werd in 1875, ontslag nam in 1879 met de ongelukswet, de vrije school in de Beekstraat oprichtte en van 1884 tot 1912 hoofdonderwijzer aan de gemeenteschool was ; hij schreef ook een «**Geschiedenis van Tisselt**», (posthuum uitgegeven).

Petrus Troch werd geboren te Tisselt op 3 december 1822. Hij volgde in Tisselt de dorps-school en ging nadien in de leer bij de koster-onderwijzer van Lint, een vriend van zijn ouders. Hij werd te Lint opgeleid in het onderwijzers-ambt en deed er enige tijd dienst als «ondermeester». Om zich in regel te stellen met de nieuwe schoolwet, ging hij studeren aan de normaalschool te Lier. Nog voor het einde van zijn normaal-studies werd hij naar Oorderengem gezonden om er te onderwijzen in de dorps-school. De uitslag van zijn eindexamen te Lier was zo uitzonderlijk (primus met 976 punten op 1.000) dat hij er onmiddellijk tot professor werd benoemd. Hij zou de rest van zijn leven doorbrengen in de Nete-stad. Gedurende vijf en twintig jaar doceerde hij de leergang van «theoretische en praktische onderwijs- en opvoedkunde (zo heette dat in die dagen). Zelf getuigde hij «dat hij de schoonste en gelukkigste dagen zijns levens in de Normaalschool gesleten heeft».

Het is tijdens zijn leraarsambt aan de Lierse normaalschool dat Petrus Troch een reeks leesboeken voor het lager onderwijs schreef, die

door het uitgeversbedrijf Jozef Van In werden gepubliceerd. Sommige ervan kenden tot twaalf en meer herdrukken. Op deze manier droeg hij aanzienlijk bij tot het onderwijs in de moedertaal, wat de Vlaamse bewustwording van de massa ten goede kwam.

In 1871 werd professor Troch benoemd tot provinciaal schoolopziener. In die hoedanigheid zou hij terug in direkt kontakt komen met veel van zijn oud-leerlingen. In 1874 werd hij benoemd tot ridder in de Leopoldsorde. Troch zou provinciaal schoolopziener blijven tot in 1879.

Dat was het jaar van de ongelukswet. Het onderwijsbeleid van het liberale ministerie Frère Orban ontketende een schoolstrijd zonder weerga. Hij zou voor Troch van beslissende betekenis zijn en een nieuwe koers aan zijn activiteit en leven geven.

Ik citeer hier een passus uit een bijdrage van P.A. De Vos in het **Sint-Cassianusblad** van 1906 : «Van scholen zonder God en schoolmeesters zonder geloof, verlos ons, Heer ! zo klonk het elken zondag biddend en waarschuwend door onze kerken, toen de wet van 1 juli 1879 het grootse gebouw van 't lager onderwijs, dat, sedert 1842, met zoveel zorg en moeite werd opgetrokken, tot gruis vermorzelde. Zal schoolopziener Troch meedoen aan de scholen zonder God ? De minister vroeg het hem. Troch weigerde. Zijn rotsvaste christelijke overtuiging liet hem geen ogenblik aarzelen zijne hoge bediening en een heerlijke toekomst ten offer te brengen, — zijne grote ziel bonsde van verontwaardiging bij het voorstel dat hem uitlokke om gans een leven van christelijke werkzaamheid te verloochenen. In steden en dorpen en gehuchten rezen als bij toverslag vrije scholen op onder den fors en strijdkreet : Zij zullen haar niet hebben, de schone ziel van 't kind ! Wie meer dan vader Troch zou bekwaam zijn om aan die scholen een vasten grondslag, een degelijke inrichting te geven ? Dat wist Z.E. de Kardinaal-Aartsbisschop, die dan ook dadelijk aan den moedigen ontslaggever de plaats aanbod van Algemene Opziener van het Vrij Onderwijs. Troch nam aan, nam gretig aan. Met kloeke voorzichtigheid en kalme wijsheid wist hij vele gevaarlijke klippen om te stevenen, en de doelmatigste middelen te treffen om het Katholiek Onderwijs zijne eigen vruchten te doen dragen. Dag aan dag zien wij hem met Mgr Claessens,

en later met Z.E. Kan. La Force rusteloos de Provincie doorkruisen, de nieuwe scholen bezoeken, conferentiën beleggen, de onderwijzers samenroepen om deze tot moed en volharding, gene tot toegevendheid, anderen tot geduld aan te sporen, — allen tot steun en sterkte in de moeilijke taak te verstrekken» (blz. 411-412).

In zijn lijkrede zal kanunnik L. Wouters, diocesaan hoofdinspecteur van het vrij lager onderwijs getuigen : «Tussen de menigvuldige werken, stichtingen en hervormingen, die uw schitterende loopbaan op het gebied van opvoeding en onderwijs zo verdienstelijk maken, spant voorzeker het reuzenwerk der vrije katholieke scholen de kroon.»

De organisatie van het vrij lager onderwijs na de ongelukswet van 1879 is inderdaad de voornaamste realisatie geweest — de voortdurende zorg — van inspecteur Troch. Hij was ook zeer actief geweest als lid van de **Verbeteringsraad** van het lager onderwijs.

In 1896 vierde Petrus Troch zijn gouden jubileum : sinds 1846 was hij ononderbroken werkzaam geweest in het onderwijs : als professor aan de normaalschool, als provinciaal inspecteur van het rijksonderwijs, als algemeen inspecteur van het vrij onderwijs. De viering, waaraan meer dan duizend leerkrachten deelnamen, had plaats op 23 april 1896. In de Sint-Gummaruskerk werd een plechtige dankmis opgedragen door deken Maes. Onder de zes assisterende priesters bevond zich de neef van de jubilaris, Emiel Steenackers, leraar aan het Sint-Lodewijkscollege te Brussel (die later directeur werd van het Sint-Romboutscollege te Mechelen en kannunik van het kapitel van Sint-Rombouts). Op het stadhuis werd in de hallezaal een huldetoespraak gehouden door de Lierse burgemeester Van Cauwenbergh, omringd door het voltallig schepencollege en gemeenteraad. De feestzitting met toespraken, harmoniemuziek en contacten (ook een huldegedicht door Lodewijk De Ko-

ninck van Hoogstraten) greep plaats in de feestzaal Vredeberg. Heel Lier vierde feest. Uit alle hoeken van de provincie waren de onderwijzers opgekomen om «vader Troch» (zo werd hij in de wandeling genoemd) te huldigen. Een achteraf gepubliceerd **Gedenkboek** bundelt al de redevoeringen en feestgedichten, alsmede de volledige lijst van de deelnemers. Om hieruit enkele namen uit de streek van Willebroek te citeren : J.B. Boon en Heyvaert, Blaasveld ; Elisa Huygen en J.H. Troch, Tisselt ; J. Wagemans, Willebroek ; L. Van Geel, Heindonk ; J. Dumont, Leest ; De Wachter, Breendonk ; Kanunnik J. Muyldermans, Kapelle-op-den-Bos. Enkele dagen na de feestviering werd inspecteur Troch bevorderd tot officier in de Leopoldsorde. Op de feestzitting volgde het banket in «Het Groenhuis». De spijskaart was volledig, van a tot z, opgesteld in keurig nederlands (wat voor die tijd volkomen ongebruikelijk was). Maar was Troch geen vlamming door en door ?

Heeft hij de Vlaamse zaak niet gediend op een uitmuntende wijze, al was het reeds alleen door zijn talrijke schoolboeken, zijn leer- en leesmethode ? In een van de jubelssonnetten, klinkt het in de stijl van de eeuw :

«Beschaver van het volk, die 't Vlaamsch in hart en ader
Der jeugd hebt aangevuurd, naar vaderlandsche plicht,
En die sinds vijftig jaar, met wil en vlijt tegader,
Voor 't heil van Kerk en Staat uw heilige taak verricht».

(J. Brouwers)

Zijn biograaf verhaalt ons verder :

«Nog 10 jaren leefde Troch, gedurig nog met liefdevolle bekommernis werkend voor het onderwijs. En wanneer, in de laatste tijden, de ziekte zijn sterk gestel ondermijnde, het lezen hem moeilijk werd, het geheugen hem faalde, dan nog wilde hij door een familielid, zijn trouwen bewaarengel, op de hoogte gehouden worden van de aangelegenheden der grote zaak, die gans zijn leven en streven was» (P.A. De Vos, a.a. blz. 413).

DUVEL MOORTGAT VERDUVELD GOED

Hij overleed te Lier op 16 oktober 1906.

Lijkreden werden gehouden door Kanunnik L. Wouters, algemeen inspecteur van het vrij lager onderwijs, in naam van aartsbisschop Mercier; door E. Hellemans, voorzitter van de kerkfabriek Sint-Gummarus; door M. Kroes, inspecteur der katholieke scholen van Antwerpen, in naam van het vrij katholiek onderwijs; door M. Temmerman, in naam van de Rijksnormaalschool te Lier; door M. Meulepas, bestuurder van de aangenomen scholen van Lier.

De directeur van de Rijksnormaalschool te Lier sprak volgend getuigenis uit: «Het was destijds geen lichte zaak de beginselen der opvoedkunde te huldigen en te verspreiden. Bijna overal lag de onderwijskunde gekluisterd in de boeien van de slenter. Onderwijzen was veelal niets meer dan goochelen met holle woorden en slaafs africhten. Hoe onverschrokken trok hij daarentegen te velde met woord en daad.

De Coster (de voorganger van de afdijvige) en Troch liepen hun tijd voor. Nergens, zelfs niet in 't opvoedkundige Duitsland, had men nog gedurfd de zielkundige kennis en haar wetten als grondslag te nemen voor de opvoed- en onderwijskunde. Beneke stond bijna alleen tussen zijn landgenoten. De proefondervindelijke zielkunde was nochtans, zoals het nu is gebleken, de enige echte basis voor de degelijke ontwikkeling van verstand, gemoed en wil van het kind. De roem het eerst haar grondbeginselen in praktijk te stellen en alleszins toepasselijk te maken op het onderwijs, kwam de Normaalschool van Lier toe, dank aan Philip De Coster en Petrus Troch. Met een overtuiging, die overigens nooit aan 't wankelen ging, leerde professor Troch ons destijds de wetten der zielsontwikkeling kennen. Diezelfde leer, weliswaar meer proefondervindelijk en dieper beredeneerd uitgewerkt, heeft in de laatste jaren algemene bijval verworven. Dit te mogen vaststellen was hem uiterst aangenaam. Nog niet lang geleden, zegde hij mij met een zekere fierheid: «Nu is de slag gewonnen. Het verbalisme moet eerlang uit onze scholen verbannen. De nieuwere zielkunde wordt te Leuven nu ook bekend. Lees de neo-thomisten» (M. Temmerman).

Petrus Troch behoort tot de eerste generatie van leerkrachten die ons volk leerden schrijven en lezen, die een leeuwenaandeel hebben gehad in de kulturele ontvoogding van het Vlaanderen, dat sinds de jammerlijke scheiding met het ontwikkelde en welvarende Nederlandse noorden — bewerkt door de Spaanse bezetter — zo lange tijd economisch en sociaal verdrukt en kultureel onmondig is gebleven.

Prof. Dr. HERMAN MERTENS

REISBUREAU

Mondial Tours

MARCEL DE REYS & ZN

Kapellebaan 66 - 2931 LEEST

(500 m van brug Kapelle-op-den-Bos)

Tel. (015) 714 76 en 717 82

Verg. A 1235

staat tot uw dienst voor reizen :
per vliegtuig - trein - boot - autocar
eigen wagen
verhuring appartementen
bespreking van hotels
groepsreizen

Agent van :

Airtour, Centrair, Suncomfort,
Sunair, Yougotours, Britour,
Centratours, Apartair, Immotours,
Navytour, P & O lines, Transair,
Europatours, Europabus, Escotours,
KD Lines, Ten Bel, Flamingotours,
Succestours, Romaniatours,
Autotour, enz...

Autocars van 17 tot 50 pl.

Brochures GRATIS op verzoek verkrijgbaar.

HET GEKLEED HEILIG KRUISBEELD VAN BLAASVELD

Algemeen wordt aangenomen dat de stichting der parochiekerk van Blaasveld in 1323 door Rudolf Pipenpoy, maarschalk van Brussel en heer van Blaasveld, rechtstreeks verband houdt met het bestaan van het Aangeklede Kruisbeeld. Dit Kruisbeeld zou dus nog ouder zijn dan de parochiekerk en werd waarschijnlijk vereerd in een kapel vooraleer de kerk gebouwd werd.

1. Oorsprong

De oorsprong der geklede kruisbeelden ligt in het Oosten (Mesopotamië). In de VIe en VIIe eeuw werd Kristus daar meestal voorgesteld, gehuld in een kleed met korte mouwen. In het Westen echter werd Kristus voorgesteld met lang bovenkleed met lange mouwen tot aan de pols.

In de vroegste tijden van het kristendom werd Kristus niet aan het kruisbeeld afgebeeld, maar zinnebeeldig voorgesteld als een lam. Toen in de VIe eeuw in het Oosten Kristus zelf aan het kruis afgebeeld werd, schroomden de kristenen er voor Kristus naakt af te beelden, alhoewel de 4 Evangelisten verhalen dat Kristus naakt aan het Kruis gestorven is. Alzo ontstonden de aangeklede kruisbeelden. Het type der geklede kruisbeelden bereikt Rome op het einde der VIIe eeuw. Men vindt het o.a. in de kerk van St. Maria Maggiore, in de katacombe van Sint-Valentinus en in de grafkrocht van Sint-Jan en Sint-Paulus. Deze kruisbeelden stelden Kristus niet lijdend voor, maar zeer sereen, met open ogen en het hoofd rechtop. Het eerste gekende kruisbeeld (lijdend en niet gekleed) is dat in de kerk van St. Maria ter Engelen te Assisi, van het begin der XIIIe eeuw.

2. Zeldzaamheid

De kruisbeelden, waarvan het kleed in het hout zelf gebeiteld is, zijn zeer zeldzaam en in België is er buiten dit van Blaasveld, nog het beeld van Tancremont (Luik). In het buitenland zijn er nog verschillende, bv. : 1) het wereldberoemde Sancto Volto van Luca in Italië, 2) het processiekruis van Keulen, 3) het kruis van Munster.

Volgens sommige kunsthistorici zouden alle westerse kruisbeelden met in het hout gebeitelde kleed, nabootsingen zijn van het kruisbeeld van Luca. Dit van Blaasveld wijkt echter zeer erg af van het beeld van Luca. Eén zaak is zeker dat de kruisvaarders zeer veel hebben bijgedragen tot de verspreiding der Oosterse kunst en speciaal ook van de kruiswegafbeeldingen en

de geklede kruisbeelden. (In de XIVe eeuw werden er zeer veel kerken opgericht ter ere van het H. Kruis). Er zijn echter opvallende verschillen tussen de geklede kruisbeelden in het oosten en deze in het westen. In het oosten droegen de geklede kruisbeelden nooit een kroon, noch gordelband, maar steeds een kort kleed met korte mouwen en de voeten waren altijd doornageld.

3. Ouderdom

In de XIIe eeuw was Seger bezitter van de heerlijkheid van Blaasveld. Hij was leenman van Walter Berthout, graaf van Grimbergen en heer van Mechelen. In 1151 bevond Walter Berthout zich als kruisvaarder te Jeruzalem en waarschijnlijk was hij vergezeld door Seger en zijn twee zonen. Tijdens deze kruisvaart hebben deze mannen de geklede kruisbeelden in het Oosten kunnen aanschouwen en waarschijnlijk hebben zij na hun terugkomst zulk kruisbeeld laten maken als herinnering. Dit werd dan ter verering uitgesteld in de bidplaats van hun heerlijkheid en dit gebeurde vóór 1323, datum der oprichting der parochiekerk. Volgens de overlevering bevond zich op deze plaats vroeger een boskapel en men mag aannemen dat het H. Kruis vooreerst in die kapel vereerd werd.

In 1323 zou het H. Kruisbeeld dan overgeplaatst worden naar de kerk door Rudolf van Pipenpoy, heer van Blaasveld en maarschalk van Brabant. Deze had voor de oprichting van de kerk een stuk land gekocht van Maria van Vianden. Het bestaan van het geklede kruisbeeld moet de reden geweest zijn om op tamelijk grote afstand van zijn feodaal slot en in de onmiddellijke nabijheid van Willebroek, een kerk te laten bouwen.

4. Beschrijving

Het kruisbeeld van Blaasveld draagt een zware doornenkroon op het hoofd, dat voorover neigt en bijna op de rechterschouder ligt. Het aangezicht is bekleet met bloed en drukt grote smart en lijden uit. De ogen zijn gesloten. De armen met de zware handen, waarvan de rechter krampachtig toegekneld is, plooiën onder het gewicht van het lichaam. De brede, lange voeten liggen over elkaar en zijn met één enkele nagel doorboord. Een steunblok ontbreekt. Het kleed is rond verheven beeldhouwwerk daalt tot op de voeten. De lange, brede mouwen zijn opgerold aan de polsen. Het kleed is breed en los en zonder lendenband. De vorm der knieën en benen is goed zichtbaar. Dit laatste is zeer bijzonder en getuigt van de grote oudheidkundige waarde.

Het beeld is 1,10 m hoog. Het kleed is donkergrijs en de voering is rood geschilderd. De boorden aan de hals, aan de polsen en de voe-

ten vertonen een vergulde sierband. Het haar en de puntbaard zijn zwart, en de handen en voeten zijn vleeskleurig geschilderd. Het haar hangt tot op het bovenlichaam.

De zware doornenkroon is samengesteld uit drie dooreengevlochten takken. De doornen zijn door scherpe nagels vervangen. Deze logge vorm van kroon is in onze streken zeer zeldzaam. Het is de kroon der gotische beelden van Midden Duitsland en de Rijngebieden in de middeleeuwen. Het is dus bekend aan de pelgrims of kruisvaarders naar het H. Land.

De vergelijking van het kruis van Blaasveld met andere geklede en ongeklede kruisbeelden uit de middeleeuwen doet besluiten dat het kruisbeeld van Blaasveld gemaakt is in de XIIIe of XIIIe eeuw.

5. Verering van het H. Kruis

De eerste gekende weldoener en vereerder van het H. Kruis was Rudolf van Pipenpoy, de stichter der parochiekerk. Margareta van Hoorne, barones van Blaasveld, schonk aan de kerk rond het jaar 1636, een prachtig relikwiekruis, dat een schrijn bevatte met 3 stukjes van het Ware Kruis. Twee van deze stukjes zijn echter verdwenen. Deze zeldzame relikwie werd steeds samen met het geklede kruisbeeld met het grootste betrouwen vereerd en aanroepen tot genezing van allerlei ziekten en kwalen bij mens en dier en tot vrijwaring van de onheilen veroorzaakt door bliksem en onweder.

In 1636 werd een broederschap ter ere van het H. Kruis opgericht. Een jaar later werd ze goedgekeurd door Paus Urbanus VIII en begiftigd met verschillende aflaten. De lijst der stich-

ters bedroeg meer dan 300 personen, waaronder vele geestelijken en edelen.

In een schepenakte van 1705 wordt melding gemaakt van de stichting van een wekelijkse mis op vrijdag ter ere van het H. Kruis. De landlieden brachten dan dieren en landvruchten ter offerande, die dan 's zondags door een kerkmeester aan de kerkdeur verkocht werden ten bate van de kerk.

In 1724 waren er 572 leden in de broederschap. In 1823 werd er door Paus Leo XII een volle aflaat verleend bij de verering van het H. Kruis. Gedurende 9 dagen na de feestdagen van de Kruisvinding (3 mei) en van de Kruisverheffing (14 september) werd het H. Kruisbeeld tentoongesteld op het hoofdkoor van de kerk. Dit eeuwenoud gebruik heeft veel bijgedragen tot de verspreiding der H. Kruisverering. Tot in het jaar 1900 werd er aan het altaar van het H. Kruis iedere vrijdag een zielemis opgedragen. Tot het jaar 1890 hingen er twee muurkasten met 92 zilveren ex-voto's aan dit altaar.

In vroegere tijden kwam men ook op bedevaart naar Blaasveld en het is mogelijk dat deze bedevaart reeds bestond ten tijde van de boskapel. Tot het jaar 1870 was er een grote volkstoeloop der omliggende gemeenten om de 3 meidag te vieren te Blaasveld. Dit is waarschijnlijk een overblijfsel geweest van de vroegere bedevaart.

Heden is de verering van het H. Kruis verzwakt tengevolge van de oorlogen en algemene verwarring, maar er is geen enkel beletsel waarom deze verering niet terug zou opbloeien.

Hugo VAN HOOLST

Nieuws uit het Brouwerijmuseum

Het Willebroekse Brouwerijmuseum zal haar deuren weer openen op woensdag 1 mei, van 15 tot 19 uur. Als attractie deed men voor die dag beroep op de Willebroekse akkordeonist Jef Drutti.

Van 4 mei tot en met 22 september blijft het museum zowel op zaterdag als op zondag, van 15 tot 19 uur toegankelijk.

Inkom 10 fr. Kinderen, vergezeld van hun ouders, mogen gratis binnen. Voor groepen van

min. 15 personen is er 50 % vermindering voorzien.

Er is tevens, op aanvraag van de bezoekers, een rondleiding in het nederlands, het frans, het engels en het Duits voorzien.

In het Brouwerijmuseum is een nieuw personage, de laborant, verschenen. Daarbij aansluitend werd er een klein laboratorium opgezet.

Er zal ook een wand zijn, die gevuld zal zijn met kartoens omtrent het bier en het bierdrinken. Ook al is de grote aanwinst de netjes geklasseerde, unieke verzameling van meer dan 15.000 bierflesetiketten, die er op aanvraag, kan worden ingezien. Belangrijk daarbij is de tap- perij, die verbeterd werd, en het bij het museum aanleunende hoppekamertje, waar men eventueel de holle maag zal kunnen versterken.

Of dat met Willebroekse schep zal zijn, heeft men ons niet verteld !

'T VAARTLAND

BEKNOPT BEKEKEN

met de medewerking van
Louis Schurmans, Willebroek
Flor Segers, Ruisbroek en
Hendrik Van de Ven, Kapelle-op-den-Bos.

Bedoeling van deze rubriek, van deze gloednieuwe «Heemkroniek», is niet meer dan een eventjes achterom kijken, naar dat wat er in het Vaartland gebeurde. Naar zo van die dagelijkse dingetjes, waarvan je bij jezelf zegt : «Ach ja ! Dit was ik echt al vergeten !». Het heeft echter als voordeel, wanneer wij dit allemaal bijhouden, dat wij vlug kunnen teruggrijpen en kunnen kijken naar dat verleden, dat lang niet zo kleurloos is, lijk het ons soms wordt afgeschilderd...

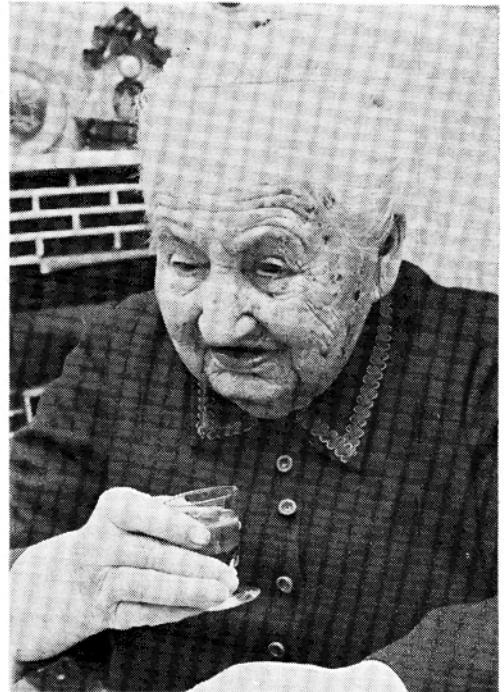
Komt daarbij dat wij, via deze kolommen, aan iedereen de kans willen geven, om een heemkundige oproep te plaatsen.

Zo bijvoorbeeld kregen wij graag — ten gerieve van het Brouwerijmuzeum... — **de volledige tekst** van het lied in handen, dat aldus begint :

«O Weldebroeck, O Polderland
Hoeseer syt Ghy niet bekant
Voor 't maeken van het goede bier.
Uw volk syn meesters van het gherstennat,
Sy drinken pint en pot en vat
en nooit ofte nimmer syn sy sat»...

Wij plaatsen het graag — volledig... — in een volgende vaartnummer ! Dan hebben we er met z'n allen iets aan...

● **MARIEKE VAN «PESSCHIEREKENS» UIT KAPELLE-OP-DEN-BOS WERD 100 JAAR.** — Op Goede Vrijdag 20 april 1973 wist Maria Pelagia Peeters

de kaap der honderd te bereiken. Op Paasdag zelf, werd deze heugelijke gebeurtenis, op luissterrijke wijze gevierd. De bevolking stapte in de feeststoet op, die de eeuweling naar de kerk bracht, alwaar een dankmis werd gecelebreerd. Vervolgens werd zij, in de gemeentelijke feestzaal, door burgemeester Symons ontvangen. Maria Pelagia Peeters overleed, na een kortstondige ziekte, op 11 september 1973.

● **LOUIS SOMERS UIT KAPELLE-OP-DEN-BOS, TROK VIJFTIG JAAR TE VOET NAAR SCHERPENHEUVEL.** — Louis Somers trok tijdens de voorbije zomer, voor de 50ste maal op zijn klompen, te voet naar Scherpenheuvel. Het gemeentebestuur zette hem nadien dik in de bloemen (juni 1973).

DUVEL MOORTGAT VERDUVELD GOED

OOK «IEVER EN EENDRACHT» UIT KAPELLE-OP-DEN-BOS HAALDE DE 100. — De Koninklijke Fanfare «Iever en Eendracht», die op 3 februari 1872 werd opgericht, heeft op het feestterrein aan de Molenstraat, naar verluidt zowat zeven-duizend bezoekers moeten slikken. Hoogtepunten van deze eeuwfeesten waren zowel de overhandiging van de gouden herinneringsmedaille van de koning, de Dagen van de Brabantse Musicerende Jeugd, alsmede het Muziekfestival en het Muziektornooi (juni 1973).

WILLEBROEK VIERDE 35 JAAR KASTERLEE. — Het «Katholiek Jeugd- en Kinderwerk», beter bekend onder de naam «Het werk van Kasterlee», beleefde in juni 1973 zijn 35e verjaardag. Gesticht en in het Belgisch Staatsblad van 13 juni 1938 geboekstaafd, verleende het in de loop der jaren onderdak aan zowat 10.000 jonge Willebroekenaars.

VIJFTIG JAAR «KROTTERS» TE WILLEBROEK. — Zaterdag 25 augustus 1973 werden «De Krotters» op het gemeentehuis van Willebroek ontvangen. De vereniging werd als biljartclub in 1923 gesticht in het lokaal «Durieux» aan het station. De naam van de vereniging vond zijn oorsprong in het spelgehalte van de meeste leden, dat erg zwak was. Toen de carnavalstoeten terug in bloei kwamen besloot het bestuur ook deel te nemen aan die stoeten en zo schakelde de vereniging over van biljart- naar carnavalvereniging. Het eerste optreden gebeurde onder de naam van «De Lotelingen» en vervolgens onder deze van «De mannen van San Francisco» en die van «De vissers van Oostende».

125e WILLEBROEK-JAARMARKT. — Maandag 29 oktober stond gans het Vaartland op stelten ! Omwille van die 125e jaarmarkt, die er aldaar, midden een zee van belangstelling, een zeer gezellig verloop heeft gekend.

POL PASOEP UIT WILLEBROEK WERD ER OOK 100. — Op zaterdag 24 november 1973 werd de genaamde Leopold De Vleeshouwer, honderd jaar ! Wat «feestelijk» werd gevierd, door gans Willebroek, maar voornamelijk toch door de medebewoners van «Berkenhof», waar Pol Pasoep nu al jaren woont, en waar hij nog jaren wil wonen !

145e RUISBROEK-JAARMARKT. — Die van Ruisbroek kloppen die van Willebroek ! In jaren ! In twintig volle jaren ! Want hùn jaarmarkt, die van 1829 dateert, wordt als één der oudste van de provincie Antwerpen aanzien. Misschien komt dat wel, omdat men Ruisbroek zo groen heeft gehouden ?

DIT IS E.H. FRANS PENNE !

— De man die al zijn «hebben» omtrent de Boerenkrijg, via de goede zorgen van kollega-konservator Louis Schurmans, naar Kapelle-op-den-Bos liet brengen, waar het tijdens die grootse Boerenkrijgtenoonstelling aldaar, in de voorbije decembermaand, heel wat belangstelling

kreeg. E.H. Frans Penne werd in 1916 te Ninove geboren. Hij deed hogere technische studies te Gent en te Brussel, wijsbegeerte aan de universiteit te Leuven, teologie aan het Groot Seminarie te Gent. Werd priester gewijd in 1945. Was voorheen leraar aan de middelbare en hogere technische scholen te Aalst en aan het kollege te Ninove. Sinds 1953 onderpastoor te Overmere, waar hij ook konservator is van het Boerenkrijgmuzeum.

STRUIFVOGELCLUB «ROOS OF EEN» UIT KAPELLE-OP-DEN-BOS.

— In het jaar van de folklore, is het wel prettig eens eventjes stil te staan bij een heel eigenaardige club, bij een... «Struifvogelclub», die haar ontstaan dankt, aan een kliniekbezoek te Leuven (1968). Die Leuvense kliniekbezoekers sloegen later de handen in mekaar, om de Struifvogelclub «Roos of een» te stichten. Hun stamlokaal is café «Sportarena». Hun koning 1974 ? Is Willem Maes. Maar misschien vertelt Hendrik Van de Ven ons later eens alles over deze wel zeer eigenaardige Kapelse geplogenheden ?...

Karel De Decker

ZONDAG 19 MEI 1974 :

**ONZE JAARLIJKSE
WANDELING
IN HET
NATUURPARK
HET BROEK**

Heemkunde is niet alleen het kennen, waar-
deren en beschermen van het verleden, Het
betekent evenzeer kennis, bewondering en be-
houd van al wat thans bestaat en mooi en
waardevol is.

Het 700 ha grote natuurgebied Het Broek, dat
de voorbije jaren sterk in de aktualiteit kwam,
vormt een karakteristiek en belangrijk onderdeel
van «Het Vaartland».

Inderdaad spoelde daar in vóórhistorische
tijden de Rupelzee, voorloper van de latere oer-
Schelde. Na de indijking van de Rupel kon er
het huidige natuurgebied ontstaan, de laatste
natuurlong van het sterk geïndustrialiseerd en
verstedelijkt Vaartland.

Ter voortzetting van een jaarlijkse traditie,
welke op 20 mei 1973 werd ingezet, bezoeken
we ZONDAG 19 MEI aanstaande opnieuw Het
Broek. Landschap, bomen, struiken en planten

staan dan in hun uitbundigste lentetooi. En
«legt niet in mei elke vogel een ei?».

Natuurgids H. DE CEULAER zal deskundig en
bereidwillig toelichting verstrekken over al wat
er leeft en groeit in ons Natuurpark.

Wie de vorige wandeltocht heeft meegemaakt,
zal dit keer zeker en vast mee aanzetten op het
vertrekpunt : Parkeerterrein, Broekstraat te
Blaasveld.

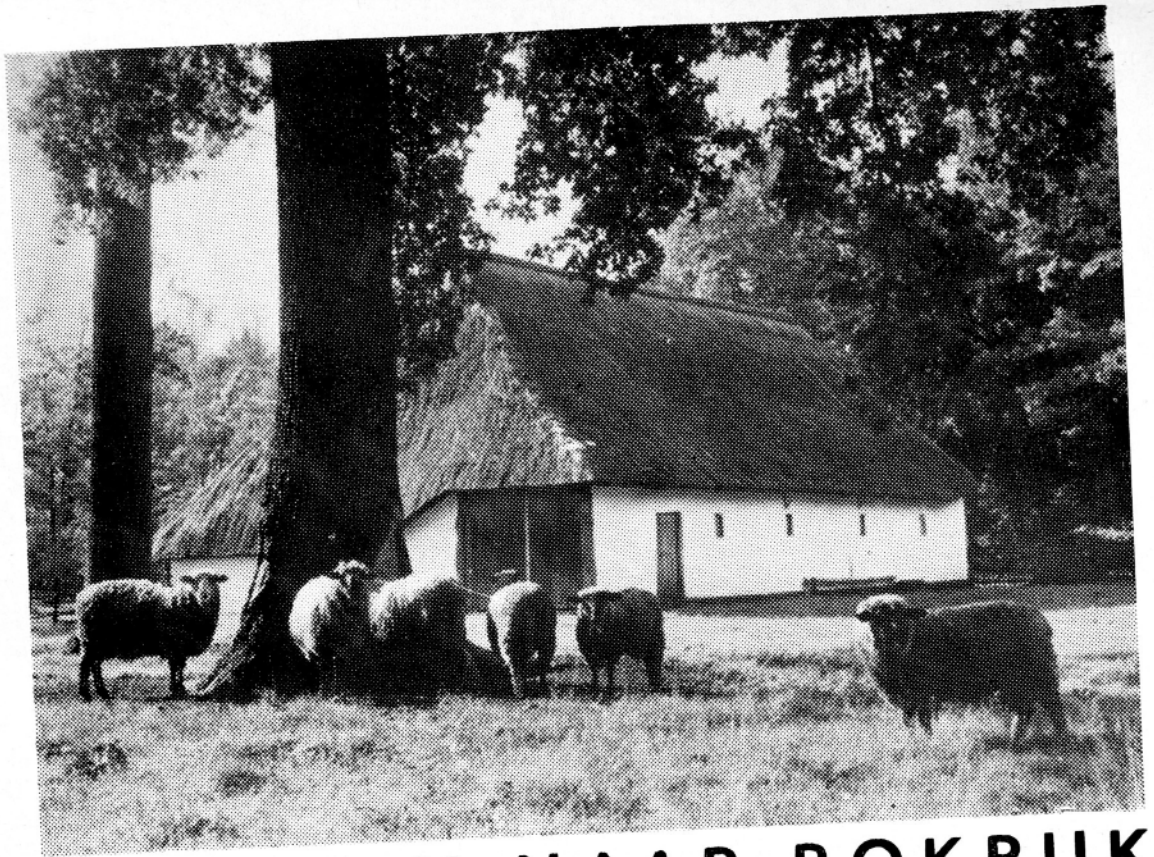
Vertrekt stipt om 14 u. 30, slot voorzien om-
streeks 18 uur.

Verrekijker, fototoestel en goed humeur mee-
brengen !

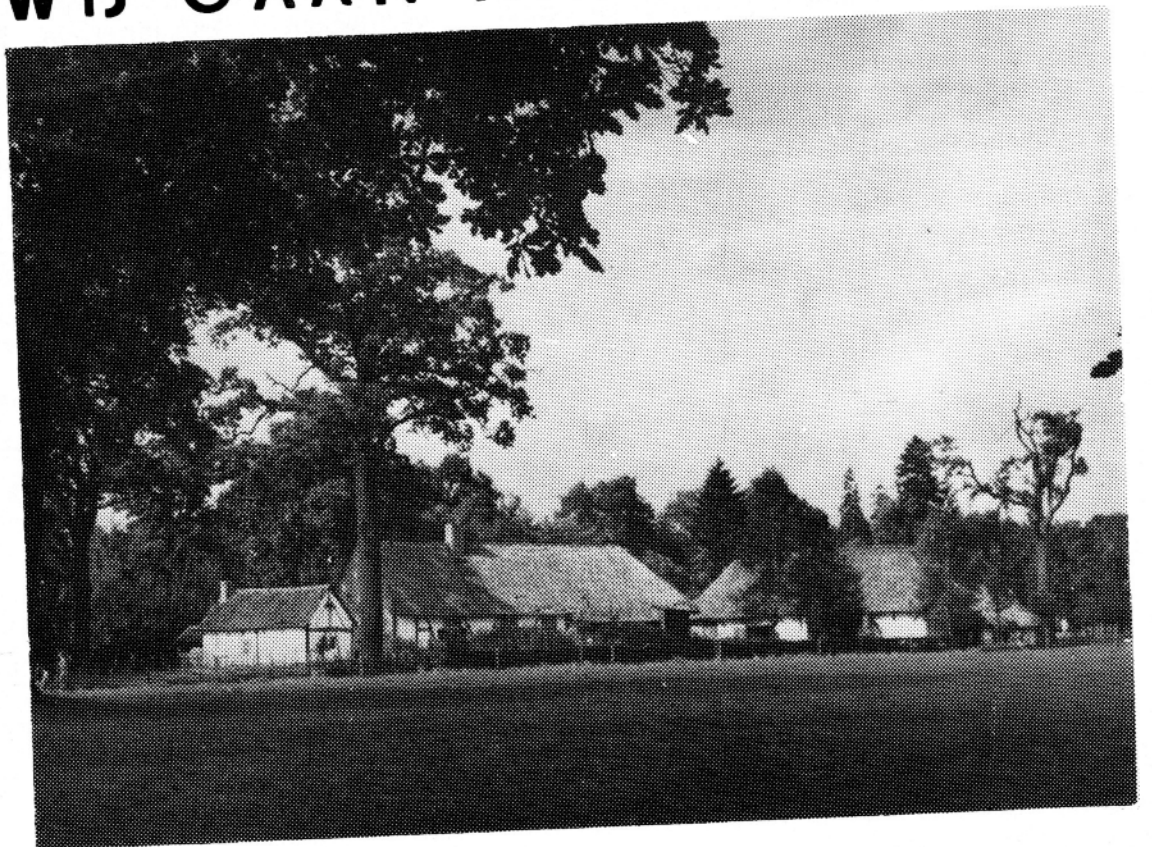
J. SCHEERS

Naschrift : Eerstvolgend geleid bezoek aan het Natuur-
park Het Broek, zal op zaterdag 15 juni 1974 doorgang
vinden. Dit evenwel met de v.z.w. Natuurpark Het Broek
als inrichter. Start om 14 u. 30. Einde omstreeks 18 uur.
Afspraak op het Parkeerterrein, in de Broekstraat te
Blaasveld.

**DUVEL MOORTGAT
VERDUVELD GOED**

WIJ GAAN NAAR BOKRIJK

Zaterdag 22 juni gaan wij op reis !
Zaterdag 22 juni gaan wij naar

BOKRIJK

Naar het bij de 540 ha grote Provinciedomein, dat op 6 km van Hasselt en van Genk is gelegen, en dat algemeen mag worden beschouwd, als het voornaamste centrum van volkskultuur en van toerisme in het huidige Vlaanderen.

Bokrijk bevat, buiten het Openluchtmuseum, een uitgestrekt wandelpark, een arboretum, een hertenren, een rozentuin, alsmede tal van vijvers en een zeer prachtig natuurschoon.

In het Openluchtmuseum treft men, buiten de pittoreske hoeven, de schuren en de molens, een oorspronkelijke oude Kempense dorpskern aan, die in een droomschoon kader gerekonstrueerd werd.

Dat in dit Bokrijk, Konservator Dr Jozef Weyns een wel zeer grote rol heeft gespeeld, weten wij allen.

Dààrom deze reis.

Dààrom deze «Autobus-Reis». Met «Mondial-Tours» !

Technische gegevens :

Dag van de afspraak : zaterdag 22 juni 1974.

Vertrek :

Kapelle-op-den-Bos (kerk)	7 u. 30
Ramsdonk (kerk)	7 u. 35
Tisselt (brug westkant)	7 u. 45
Ruisbroek (station)	8 u.
Ruisbroek (kerk)	8 u. 05
Willebroek (kerk)	8 u. 15
Blaasveld (kerk)	8 u. 25
Blaasveld (Wellens)	8 u. 30
Heffen (brug)	8 u. 35

Prijzen : zie kader hiernaast.

Inkomprijs Bokrijk : is niet in hiernaast vermelde prijzen begrepen. Aangezien wij in groep reizen, wordt dit later ter plaatse geregeld.

Eetgelegenheden : in het domein zelf, of in het restaurant buiten het domein. Wij laten iedereen vrij. Wij hebben er niets tegen dat iedereen zijn knapzak meebrengt.

Thuiskomst : is voorzien vóór 24 uur (zelfde dag !).

REIS NAAR HET OPENLUCHTMUSEUM BOKRIJK

(met autocar)

Prijs per lid :	120 fr.
Kinderen beneden de 14 jaar :	60 fr.
Prijs niet-leden :	150 fr.
Kinderen beneden de 14 jaar :	80 fr.

Attentie : inkom domein is in deze prijs NIET begrepen.

Gelieve bij deelname aan deze reis, de verschuldigde som te storten op postrekening 000-0927575-61 van de Heemkundige Kring van het Vaartland te Willebroek.

Dit vóór 7 juni 1974. Mogen wij rekenen op een soepele samenwerking ?

VOLKSREMEDIES uit het VAARTLAND

TEGEN «DEN HOGEN BLOEDDRUK»

Daarvoor dienden eertijds «echels» (bloedzuigers) besteld bij een Boomse apoteker, die deze zwarte beestjes met gele ringskens uit 'k weet niet welke gracht vandaan haalde, en ze nadien aan de Willebroekenaars verkocht. Die beestjes werden achter de oren gehangen, zij maakten een klein gaatje en begonnen nadien te zuigen tot ze niet meer konden en van hun stekken vielen ! En «den hogen bloeddruk» was weg, helemaal weg !

VOOR ZWEREN

Voor zweren gebruikte men geknede «ponte-koek» (peperkoek), of men legde gekauwd tarwebrood, met veel boter erop, op de wonde. Was de wonde echter te groot, dan naam men een «molleboon», sneed die open en legde die erop !

TEGEN KEELPIJN

Pieren konden ook resultaat opleveren, maar dan moest men ze vangen, in een pakske steken en rond de hals hangen.

OM EEN BOEKTAND KWIJT TE GERAKEN

Had men een boektand, dan was de beste remedie, er een koperdraad aan vastmaken met een gewicht eraan. Die diende van de tafel geduwd. Riskeerde men dit middel dan was men zijn boektand kwijt.

TEGEN EEN «WEEROOG»

Wie een «weeroog» had, moest in een «lees» (karspoor) pissen !

TEGEN 'T VERSCHOT

En had men 't verschot, dan liet ge uw man of uw vrouw eens op uw buik trappen, dan was de pijn direkt de pijpen uit !

TEGEN SPROETEN

Wie van zijn sproeten wou verlost geraken, wreef zijn edel aangezicht met mosselwater in.

TEGEN JEUKSEL

Hij die «jeuksel» had, moest zichzelf met brandnetels slagen op de zere plaats.

TEGEN «WETTEN»

Had men wratten, of te Willebroek gezegd : «wetten», dan wreef men de knobbels met een rode slak netjes in, zette het beestje daarna op een stokske en wachtte tot het verdroogd was... Was het zover, dan waren ook uw «wetten» verdwenen !

TEGEN KEELPIJN

Hadden de kinderen keelpijn, dan nam men een stuk spek, wreef hiermee over een lijk in de geburen en daarna over de keel van het zieke kind. En de keelpijn ? Die was weg ! Een

ander middel bestond erin een vetkaarske te raspen op een stuk bruin papier, plus daarbij een beetje kruidnagel waarmee 't kaarske vermengd werd. Daarna legde men dit middeltje op de zieke keel van het kind, met als verrassend resultaat een volledig genezen keel ...

VOOR OPEN WONDEN

Met zoete lies en stessel (stijfsel) te mengen, had men het beste middel om open wonden te genezen.

TEGEN ZERE HANDEN OF VOETEN

U wilt een echte Boerenremedie ? Ga dan met uw zere handen of voeten in een mestput zitten ! Enne... vertel ons nadien de resultaten !

TEGEN REUMATIEK

Wie reumatiek had, liep 's morgens vroeg door de natte klaveren, en wie een verzwerende vinger had, legde een blad geranium op de wonde, of stak zijn vinger in de dooier van een ei...

VOOR EEN ABSSES IN DE KEEL

Had men een abses in de keel, dan sneed men worteltjes in klompjes, die men koken liet, waarna men met de zieke keel boven de damp hiervan ging hangen.

TEGEN WRATTEN

Wratten ? Dan diende men bliksemsnel een pad te vangen, waarmee men over de wrat moest strijken. Daarna hechtte men het beestje met pootjes en al aan een ijzerdraad. Wanneer de pad verdroogd was, was er van de wratten geen sprake meer !

TEGEN REUMATIEK

Mijn vader, die volledig vergroeid is met zijn — en mijn — geboortedorp Tisselt, en er met geen stokken zal weg te slagen zijn, heeft er me echter ooit één verteld, die me mijn leven lang bijblijft, omdat ze zo eigenaardig is. Want wie, — ik vraag me af wie, — gaat met een beerloeter (beerschepper of mestschepper) zijn keuken in, vult die met petrol en wil die laten koken, om met dat gekookt goedje zijn been, dat vol reumatiek steekt, in te wrijven ? Vader vertelde, dat de petrol in brand vloog en dat de beoefenaar ervan, als een bliksem de deur uitvloog !

En 't strafste was, dat de reumatiek weg was, helemaal weg !

En ik geloof die historie, al heeft mijn vader me nooit willen zeggen wie die remedie te Tisselt heeft willen lanceren...

Karel DE DECKER

Uit de nog niet zo heel oude doos

Tijdens de «fooikes», die tijdens de vijftiger jaren schering en inslag waren in het boerengehucht «Den Hoek» te Tisselt, namen wij bijgaande foto (1955). Met bovenaan Michèl van 't Vierwinkel en Fernand van Michel van den Boer; in het midden, v.l.n.r. Laurent van den Diet, Marcel van de Rout, Zjang Rosiers, René van 't Vierwinkel, half verdoken Frans van de Rout (†), Henriette van Michel van den Boer,

Michel van den Boer en Gust De Boeck (†); onderaan Bère van den Boer, Frans van d'Hoef en Filomeen van Laurent van den Diet. Op zo'n «fooike» kregen de geburen een vaatje bier af te drinken, dat door de bruidegom of door de bruid geoffreerd werd, als «afscheid» van de jonge jaren. Een tipisch streekgebruik, dat rond 1960 een einde nam in «Den Hoek».

Karel DE DECKER

DE HEEMKUNDIGE KRING VAN HET VAARTLAND v.z.w.

Sekretariaat : Stationsstraat 3, 2660 Willebroek
verzamelt :

alle dokumenten over het Vaartland
oude weekbladen, knipsels, zichtkaarten,
foto's, kaarten

alle dokumenten over Vaartlanders
doodsbeeldekens, familiearchief, foto's,
akten van verkoop

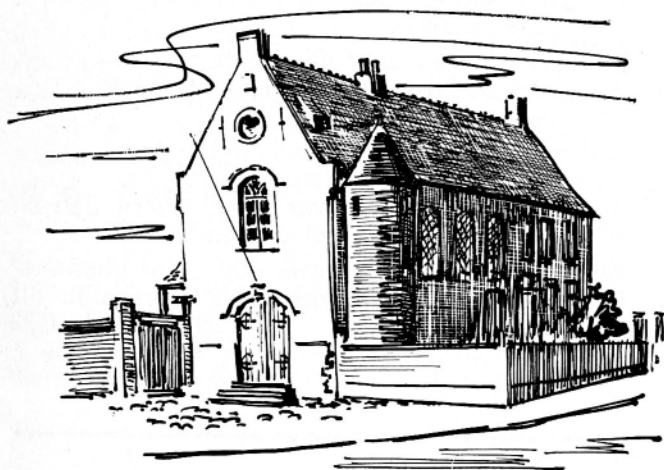
alle voorwerpen in verband met
ambachten en stielen van vroeger,
boerenalaam, brouwersalaam, leefmilieu en
gewoonten van onze voorouders...

Werp niets weg ! Verwittig één onzer bestuurs-
leden. Hun adressen treft men vooraan in dit
blad.

DUVEL MOORTGAT VERDUVELD GOED

HEINDONK, HET EINDEKE VAN DE WERELD ?

Heindonk heeft, elk jaar in december, zijn jaarlijkse begankenis. Dan komen de vele bedevaarders naar het «Eindeke van de wereld», naar de bedevaart ter ere van de H. Lucia, beschermster tegen oogziekten, keelpijn en rode loop. Heindonk, gelegen midden moerassige weiden, tussen het Broek van Blaasveld en de wispelurige Rupelrivier, was vroeger slechts een gehucht, dat geestelijk afhing van de parochie Zemst en wereldlijk van de heerlijkheid Rumst. Bij de verbrokkeling van deze heerlijkheid werd Heindonk verkocht aan Ridder Herman van Schuren Haghoort. Het ging over naar de kinderen, in wier naam ridder Jan-Frans, baron van Schuren Haghoort, het in 1668 erkende. Van deze kwam het in de familie van Goesbeek, waarvan de enige erfgenaam op 7 september 1757 in de veldslag tegen de prinsen van Lusard gedood werd. In 1803 werd Heindonk als gemeente erkend, met een bevolking van 350 inwoners en een oppervlakte van 368 ha. Thans zijn er 543 inwoners.

Eerst nonnenklooster. Nu gemeentehuis van Heindonk.
De tijden staan niet stil...

Buiten zeer stemmige kasteeltjes en een pastorijsje dat heelwat grote gemeenten hen zouden benijden, is het klooster van Heindonk, dat dagtekent van 1486, heel interessant wat zijn geschiedenis betreft. Het werd de verblijfplaats van de reguliere kanunnikessen der St-Augustinusorde, die te Ekeren tot zo'n armoede vervallen waren, dat een ander verblijf diende op-

gezocht. Jan van den Broeck, de aanzienlijke eigenaar van Heindonk, stelde de nodige grond ter beschikking, rechtover de kapel, die hij had laten bouwen. In 1486 dan, verleende Henricus van Berges zijn goedkeuring tot het inrichten «ter Heiendonck» van een vrouwenklooster, dat hij de naam Vredesdael gaf.

Uit een oorkonde van die tijd putten wij volgende tipische bijzonderheden. Benevens het altaar, dat in de kapel reeds bestond, mochten de kanunnikessen er nog vier andere bijplaatsen; zij mochten de bidplaats vergroten en van een klok voorzien. Hun eerste bestuurder, pater Adriaan, van de orde der Augustijnen, werd door de bisschop gemachtigd 2 of 3 geestelijken in het klooster te aanvaarden. Het aantal zusters mocht worden gebracht op 50, maar niet hoger. Pater Godefridus, vikaris-generaal van Kamerijk, die als visitator was aangesteld, moest jaarlijks, vergezeld van een Augustijnerpater, het klooster bezichtigen om er de regeltucht te handhaven, de overste naar goeddunken in haar ambt te houden of af te stellen, weerspannige nonnen in de gevangenis van het klooster te sluiten of de ingeslotenen er uit te verlossen... De zusters gingen in het wit gekleed, en verrichtten handwerk om de kost te verdienen.

Allerlei onheilen brachten de zusters volledig tot armoede. Daarbij in 1547 grote schade, ten gevolge van een buitengewone watervloed terwijl de overstromingen van 1551 zo fel waren, dat de nonnen maandenlang hun klooster niet konden verlaten, zonder het gebruik van een boot. Al hun veldvruchten, hun hooi en strooi gingen verloren, bij zoverre zij gedwongen werden hun vee te verkopen. Zij dienden bij Robrecht van Croy, bisschop van Kamerijk een verzoekschrift in, meldende dat zij volstrekt geen middelen vonden om hun reeds erg verwoest klooster weder op te bouwen. Zij spraken de wens niet uit in een ander klooster te worden opgenomen. Wat prompt geschiedde.

In november 1552 vertrokken de zusters uit Heindonk met wat huisraad en enkele kerkornamenten naar Kalfort. Nieuwe rampen troffen hen hier, zodat het gesticht vóór het einde der 16e eeuw vernield werd. De kapel van omstreeks 1550 was parochiekerk tot 1856, waarna men ze omwerkte tot gemeentehuis. En ik haast me te zeggen: een unicum in Vlaanderen! Of niet?

Karel DE DECKER

VOOR AL UW VERZEKERINGEN

WEND U TOT

A. DE BONDT

**BROEKSTRAAT 70
2662 BLAASVELD**

Traiteur Guy

gastronomie naar maat
voor elke gelegenheid :
feesten — recepties — diners

Specialiteit van barbeque

voor kleine of grote gezelschappen
steeds dezelfde hoge kwaliteit
dezelfde voorname service
100 % tevredenheid — logische prijs

BESTELLINGEN - INLICHTINGEN - BESTEK

Traiteur Guy

WESTVAARDIJK 31 KAPELLE-OP-DEN-BOS

Diploma hotelschool
Feestzaal ter beschikking

AKTIVITEITSVERSLAG 1973

Heemkundige Kring van het Vaartland v.z.w.

Vormingscursussen in externaat- en internaatverband werden niet ingelegd. Wel werd op verschillende vergaderingen uiteenzetting gegeven over wezen en doel der vereniging, model van werking, coördinatie en documentatie.

OPENBARE KULTURELE MANIFESTATIES

1. **Vaarttentoonstelling** te Willebroek, in de Schouwpijp. 22 april tot 5 mei. Feestredenaar : Dr Jozef Weyns, Bokrijk. Zeer grote belangstelling.
2. **Wandeling** door het Natuurpark Het Broek te Blaasveld. Met begeleiding op historisch-, botanisch en fauna-gebied. 20 mei. 80 deelnemers.
3. **Historische wandeling te Tisselt**. Met ontvangst op het gemeentehuis en op het Kasteel van Baeckelmans. 19 augustus. Overrompelende belangstelling.
4. Oprichting en openstelling van het **Brouwerijmuseum** te Willebroek.

26 oktober. Initiatief van Louis Schurmans, ondervoorzitter. Museum werd overgedragen en onder beheer van de Heemkundige Kring van het Vaartland geplaatst. Museum gevestigd in oude Brouwerij. Er zijn plannen voor verdere uitbreiding.

Opengesteld na inleidend woord door Konservator Louis Schurmans, door Schepen Marcel Janssens en door de heer Laureys, afgevaardigde van het Ministerie van de Nederlandse cultuur.

Tijdens Willebroek-Jaarmarkt : + 1.000 bezoekers.

5. **Boerenkrijgherdenking** met **Boerenkrijgtentoonstelling** te Kapelle-op-den-Bos. 22 tot 30 december.

Boerenkrijgmis met kanselrede. Bloemenhulde aan de gedenkplaat van de Boerenkrijg. Officiële opening van de tentoonstelling met akademische zitting, in aanwezigheid van afgevaardigde van het Ministerie van de Nederlandse Cultuur. Feestrede door de heer Frans Van den Storme, heemkundige uit Bonheiden.

Deze manifestatie werd verwezenlijkt met de medewerking van het gemeentebestuur van Kapelle-op-den-Bos, en had plaats in de gemeenteschool, in de Victor Larockstraat. Er waren honderden bezoekers. Volgens E.H. Penne, nationaal voorzitter van het Boerenkrijgkomitee : de schoonste en grootste Boerenkrijgmanifestatie tijdens het 175e herdenkingsjaar.

Tevens werd medewerking verleend aan navolgende activiteiten en manifestaties :

1. **Nationale Molententoonstelling** te Duffel, in samenwerking met de «Hondiuskring». Kasteel «De Locht», van 31 augustus tot 9 september. Gelegenheidsrede door rechter Danneels uit Antwerpen en door onze voorzitter, Jos De Keersmaecker.
2. **Historische evocatie in de kerk te Blaasveld**. 650 jarig bestaan van de Sint-Amandusparochie. Opgeleisterd door het A-Capellakoor van Aarschot en het Koperensemble van Blaasveld. 25 december tot 12 januari 1974. Feestrede door Mgr Schoenmaeckers, hulpbisschop Mechelen-Brussel.

PUBLIKATIES

1. Van de heemkundige kring :
Heemkundig tijdschrift «'t Vaartland». Driemaandelijks tijdschrift. Er verschenen 4 nummers.

2. Publikaties van leden van de kring :

- a) **Karel De Decker.** Slalom van de Vlaamse Humor, Vlaamse Pocket nr 259.
Karel De Decker. Georges van Raemdonck, ambassadeur van de Vlaamse spotprentkunst in Nederland, Vlaamse Toeristische Bibliotheek nr 161.
- b) **Jos De Keersmaecker.** Bij die Molen, geschiedkundige en volkskundige studie.
Jos De Keersmaecker. Kempische Molens, prentenboek met historische aantekeningen. Uitgeverij De Vries-Brouwers, Antwerpen. Met medewerking van P.J. Lemmens, Vaartlid.
- c) **Jan Peeters.** Ruisbroek en de Sauvegarde, Vlaamse Toeristische Bibliotheek nr 159.
- d) **Hendrik Van de Ven.** Kapelle-op-den-Bos, vroeger en nu. 470 blz. met 145 illustraties en kaarten.
Hendrik Van de Ven. Letterkundige Kan. Jaak Muyl-dermans. 80 blz.

FINANCIËLE TOESTAND EN VOORUITZICHTEN

De statutaire Algemene Vergadering van 22 februari 1974 te Willebroek keurde volgens financiële verslagen goed.

A. FINANCIËEL VERSLAG over het EERSTE WERKJAAR 1973

Toestand per 11-1-74, nagezien en goedgekeurd door Voorzitter J. De Keersmaecker en bestuurslid M. Franckaerts.

— Ontvangsten :

Lidmaatschapsgelden	: 27.700 fr.
Subsidie Provinciebestuur Antwerpen	: 4.000 fr.
Verkoop losse nummers tijdschrift	: 3.900 fr.
Giften en steun	: 2.451 fr.
Totaal	: 38.051 fr.

— Uitgaven :

Publikaties Belgisch Staatsblad (statuten & beheerraad)	: 3.537 fr.
Aansluiting Heemverbond Antwerpen	: 200 fr.
Advertentie	: 244 fr.
Werkingskosten bestuur	: 3.079 fr.
Drukken tijdschrift	: 41.552 fr.
Drukwerken	: 2.463 fr.
Krans Boerenkrijgherdenking	: 1.100 fr.
Totaal	: 52.175 fr.

— Tekort : 14.124 fr.

B. BEGROTING WERKJAAR 1974

— Ontvangsten :

Lidmaatschapsgelden	: 30.000 fr.
Verkoop losse nummers tijdschrift	: 3.000 fr.
Giften en steun	: 4.000 fr.
Feestactiviteiten	: 10.000 fr.
Totaal	: 47.000 fr.

— Uitgaven :

Drukken tijdschrift	: 40.000 fr.
Publikaties Belgisch Staatsblad	: 1.500 fr.
Propaganda van activiteiten	: 4.500 fr.
Aankopen + uitrusting Brouwerijmuseum	: 5.000 fr.
Aanzet museum + paaldorp in Het Broek	: 5.000 fr.
Werkingskosten bestuur	: 5.000 fr.
Tekort 1973	: 14.124 fr.
Totaal	: 75.124 fr.

— Tekort : 28.124 fr.

KOMMENTAAR en BEDENKINGEN

Onmiddellijk valt op dat de druk- en papierkosten voor het tijdschrift, het leeuwenaandeel van de uitgaven opeisen (in 1973 circa 80 % !). Bij het huidige ledenbestand kost elk Vaartnummer gemiddeld 54 fr. !!!

Het inlassen van publiciteit in het tijdschrift zal dan ook niet langer kunnen ontweken worden. Normen en tarieven zullen eerstdaags worden vastgesteld.

Bovendien zal een feestcomitee andere inkomstenbronnen opzoeken : voorgesteld wordt o.m. een «kartoenisten»-bal, verkoop van een speciale heemkundige zelfklever, enz...

Om de te verwachten stijging van de tijdschriftkosten enigszins op te vangen dient het ledenaantal tot minstens 300 opgevoerd te worden. Elk lid van de Heemkring wordt om medewerking verzocht !

Ook wordt gehoopt op ruime subsidie van gemeente, provincie en rijk. Elk van die besturen ontving **tijdig** de aanvraag tot betoelaging. Die gelden worden voorgestemd voor het opzetten van kulturele en heemkundige activiteiten van onze Kring.

Wie volgt in 1974 het (hartverwarmend) voorbeeld van het Provinciebestuur Antwerpen, dat reeds voor het werkjaar 1973 een buitengewone subsidie van 4.000 fr. uitbetaalde ?

Een slotwoord van dank aan allen die benevens hun morele simpatie ook materiële steun verleenden !

Jules SCHEERS
Penningmeester

**ONS VOLGENDE NUMMER
IS EEN HEFFEN - NUMMER**

Gestratificeerde KRASVRIJE
AANBOUWKEUKENS

2.900 fr. de lopende meter
nu in het bereik van **IEDEREEN**
dank zij de lage prijzen
en toch beste kwaliteit bij

WILLY OLBRECHTS

J. HAMMENECKERSTRAAT 44
KAPELLE-OP-DEN-BOS — TEL. (015) 713 51

Alles wordt op maat gemaakt volgens uw
beschikbare plaats en al onze meubelen
zijn van binnen en buiten met gestratifi-
ceerde platen van eerste keus.

**Een kommerloze vakantie
begint bij de moderne
en dynamische Kredietbank**

Vraag vandaag nog precieze inlichtingen over :

Eurocheque en Eurochequekaart
Express-Cheque
Girale loonbetaling
Automatische betalingen
Bewaring van effecten
Huren van safes

Zes garanties voor een geslaagde vakantie

KREDIETBANK

680 kantoren waarvan zeker een in uw buurt.

STANDING DOOR KWALITEIT

dat kan alleen

RODAL

P. V. B. A.

Tegelfabriek van Noord-West Brabant

MEISELAAN 52 - NIEUWENRODE - TEL. : (015) 713 59 - 714 37

met haar 4 afdelingen : — **VLOEREN**
— **SCHOUWEN**
— **CEMENTDALLEN**
— **SILEXDALLEN**

Komt ook op zaterdag- en zondagvoormiddag genieten
van onze gans vernieuwde toonzaal !

Bel Meubel

UW MEUBEL

De best gekende en goedkoopste meubelzaak uit gans de streek
20 % GOEDKOPER

LOUIS BEULLENS-HERMANS
MECHELSEWEG 264
KAPELLE-OP-DEN-BOS (Oostkant)
TEL. (015) 714 03

Drie verdiepingen toonzaal — Ingang vrij

KONTANT

KREDIET

Op aanvraag worden de cliënten thuis afgehaald,
zonder verplichtingen tot kopen

UIT SYMPATHIE

Tiny Bell

en haar orkest «SMACK»

FEESTINRICHTER : voor al uw bals en feesten,
alle inlichtingen adres BEL meubel